

ВІДГУК
на дисертаційну роботу
КЛИМЕНКО ЮЛІЇ ВОЛОДИМИРІВНИ
«Спікули губок з юрських та крейдових відкладів платформної України»,
поданої на здобуття наукового ступеню кандидат геологічних наук
із спеціальності 04.00.09 – палеонтологія і стратиграфія

В палеонтології є низка груп, які знаходяться в тіні інших. Так до середини ХХ сторіччя мало що було відомо про юрських брахіоподів, адже головоногі молюски мали більш важливе значення для стратиграфії. Пізніше було встановлено важливу роль брахіоподів в стратиграфії та палеогеографії.

Такій же за своєю науковою долею групі присвячена робота Клименко Ю.В. «Спікули губок з юрських та крейдових відкладів платформної України». Спікули губок з сеноманських відкладів Донбасу були відомі ще А.В. Гурову у другій половині ХІХ сторіччя. Пізніше вони неодноразово згадувались іншими дослідниками, але жодної монографічної роботи з цього приводу немає.

Метою представленої роботи є детальне монографічне вивчення систематичного складу, дослідження особливостей розподілу, стратиграфічного та латерального поширення, виділення комплексів та характерних морфовидів спікул губок. Доповнення стратиграфічної схеми отриманими даними по спікулам губок, а також відтворення умов існування губок на території платформної України в юрський та крейдовий час. Для досягнення поставленої мети визначена низка завдань, окреслений предмет та об'єкт дослідження.

Дисертаційна робота складається з вступу, восьми розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг дисертації 245 сторінка, з яких 163 сторінки займає основний текст. В основному тексті міститься 13 рисунків. Додатки містить атлас, який складається з 15 фототаблиць та пояснення до них, список публікацій за темою дисертації та відомості про апробацію результатів.

Таким чином, актуальність, мета, завдання, методи та об'єм дисертаційної роботи відповідають вимогам до дисертаційних робіт з палеонтології і стратиграфії.

Розділ 1. Короткий огляд стану вивченості губок та їх спікул з юрських та крейдових відкладів. В розділі в хронологічному порядку приведені роботи, так чи інакше присвячені дослідженню губок. Втім, всупереч твердженню автора, що «В даному розділі проведено аналіз вивченості кременевих губок та їх спікул...», власне аналізу і немає. В розділі наведено короткий зміст праць з: морфології кайнозойських та мезозойських форм (при цьому не завжди вказано про губки якого віку йдеться мова, не зрозуміло де мова іде про спікули, а де про губки), тут же вкраплені дані про спроби систематики, палеогеографічні дані і т.і. Як наслідок, висновків власне зі стану дослідження немає. Таким

чином розділ являє собою бібліографічну довідку, яка вказує, що автор дисертації старанно зібрав всі відомі дані, але узагальнення та аналізу цих робіт не проведено.

Розділ 2. Стратиграфічний поділ юрських та крейдових відкладів платформної України. Приведені описи світ та палеонтологічних залишків з юрсько-крейдових відкладів центральної та західної України. Описи доповнені списками спонгіофауни але без прив'язки до положення у розрізі або літологічних відмін гірських порід. Невелике зауваження до рисунків, що супроводжують цю главу. Вони відображають стратиграфічні схеми з «Стратиграфія верхнього протерозою та фанерозою України. Т.1» в які внесено доповнення, але посилань на першоджерело немає.

На стор. 65-72 дано повний опис світ верхньокрейдової крейдо-мергельної товщі в якій залишків спікул не було виявлено, ці 7 сторінок можна було замінити одним реченням.

Розділ 3. Матеріали, методи та методики дослідження спікул губок. Розміщення розділу не дуже логічне. В розділі 2 вже дані комплекси спонгіофауни і тільки у наступному ми дізнаємось про матеріал, яким користувався автор. Принаймні зразу кидається в очі на рис. 3.1. невідповідність заявленої теми «Спікули губок з ... платформної України» та розташування досліджених розрізів, адже ні східні ні південні розрізи не досліджувались, хоча в літературі є вказівки на присутність спікул губок у сеномані Донбасу та Причорномор'я.

Наступні розділи дисертації присвячені використанню спікул губок в стратиграфії та палеогеографії, але на цьому місці в мене виникла низка питань, на які в тексті відповідей немає:

1. Подана робота є першою спробою вивчення мезозойських спікул, досить своєрідної групи викопних організмів, чому в тексті немає нічого про їх морфологію?
2. Наступне питання витікає з попереднього. В тексті є лише посилання на класифікацію, запропоновану для палеогенових спікул, і ні слова не сказано хоча б про основи цієї класифікації та на скільки її можна застосовувати для мезозойської спонгіофауни?
3. Чи існують інші спроби класифікації мезозойських спікул? Чим вони відрізняються від застосованої? Чи дійсно нові 38 морфовидів є новими?
4. Наскільки штучна класифікація викопних мезозойських спікул дає можливість зіставити їх з сучасними губками? Невже цей зв'язок настільки тісний, що дає можливість застосовувати метод актуалізму та відтворювати умови існування губок в юрському та крейдовому басейні?

Без відповіді на ці питання, нажаль, не можна дати безумовно позитивну оцінку роботі, втім, я сподіваюсь, автор дасть вичерпні відповіді під час прилюдного захисту.

Загалом, робота Клименко Ю.В. є самостійним науковим дослідженням, яке значно доповнює та уточнює відомості щодо залишків спікул губок з мезозойських відкладів платформної України. Мова і стиль викладення відповідають вимогам ДАК МОН України. Автореферат відповідає змісту дисертації.

Дисертація Клименко Ю.В. "Спікули губок з юрських та крейдових відкладів платформної України" виконана на сучасному рівні досліджень і відповідає вимогам, які висуваються Законом України «Про вищу освіту» та вимогам ДАК МОН України до кандидатських дисертацій, а її автор заслуговує присудження наукового ступеню кандидат геологічних наук із спеціальності 04.00.09 – палеонтологія і стратиграфія.

Доктор геологічних наук, доцент,
завідувач кафедри геології
Харківського національного
університету імені В.Н. Каразіна

Андрій МАТВЄЄВ

Підпис А.Матвєєва засвідчую:
Доктор географічних наук,
професор, декан факультету
геології, географії, рекреації
та туризму Харківського
національного університету
імені В.Н. Каразіна

Віліна ПЕРЕСАДЬКО